

!NPM

Obvodné oddelenia Policajného zboru v Leviciach

Správa z monitoringu národného preventívneho mechanizmu

Adresa zariadenia: Sv. Michala 35, 93403 Levice; Schubertova 1, 93701 Želiezovce;
Dlhá 13, 93532 Kalná nad Hronom

Dátum vykonania návštevy: 2-3 apríl 2024

Dátum vydania správy: 22. júl 2024

01	Úvod	3
01.1.	Systematické návštevy a ich účel	3
01.2.	Priebeh návštevy	4
01.3.	Právna úprava	5
02	Zistenia	6
03	Odporúčania	8

01 ÚVOD

01.1. SYSTEMATICKÉ NÁVŠTEVY A ICH ÚČEL

Od 1. mája 2023 plní verejný ochranca práv úlohy národného preventívneho mechanizmu (ďalej len „NPM“) podľa Opčného protokolu k Dohovoru proti mučeniu a inému krutému, neludskému či ponižujúcemu zaobchádzaniu alebo trestaniu (ďalej len “OPCAT”)¹. Na základe tohto mandátu vykonáva monitorovací tím NPM systematické návštevy miest, kde sa nachádzajú alebo sa môžu nachádzať osoby obmedzené na slobode. **Monitoring vykonávaný ako súčasť NPM má preventívny charakter, jeho účelom je pôsobiť do budúcnosti a zvyšovať štandard podmienok, v ktorých sú držané osoby obmedzené na slobode.**

Systematické návštevy podľa OPCAT sa vykonávajú zásadne neohlásene. Podľa platnej právnej úpravy sa pôsobnosť verejného ochrancu práv pri výkone úloh NPM vzťahuje taktiež na celý policajného zaistenia a určené priestory.²

Systematická návšteva NPM sa začína úvodným rozhovorom s vedením zariadenia a pokračuje súkromnými rozhovormi s osobami obmedzenými na slobode, príslušníkmi Policajného zboru alebo inými osobami, ktoré si monitorovací tím vyberie. Počas monitoringu policajných cieľ sa členovia monitorovacieho tímu NPM zameriavajú najmä na zaobchádzanie s osobami obmedzenými na slobode, vrátane používania donucovacích prostriedkov, materiálne podmienky a spôsob realizácie práv a povinností osôb obmedzených na slobode. Monitoring policajných cieľ tiež zahŕňa prehliadku priestorov, pozorovanie, vyhotovovanie fotodokumentácie a nahliadanie do spisov.

Po skončení návštevy, doplnení potrebných podkladov a v prípade potreby na základe následnej komunikácie so zainteresovanými orgánmi verejnej moci a inými aktérmi, vydáva verejný ochranca práv závery, správy a odporúčania, vrátane osobitnej správy o priebehu a výsledkoch návštevy zariadenia.³

Finálnu verziu správy z vykonanej návštevy zašle kontrolovanému subjektu s lehotou na jeho vyjadrenie, pričom očakáva, že zariadenie sa k správe vyjadrí a uvedie, či navrhované opatrenia akceptuje a zrealizuje, resp. navrhne alternatívne opatrenia a možnosti ich realizácie.

V prípade potreby si môže vyžiadať vyjadrenie doplňujúceho charakteru. Ak bude odpoveď zariadenia považovať za nedostatočnú, obráti sa na nadriadený orgán alebo v prípade, ak nadriadený orgán neexistuje, priamo na vládu Slovenskej republiky. O svojich zisteniach môže informovať aj verejnosť, resp. v zariadení vykonať kontrolnú návštevu.

¹ § 3 ods. 2 zákona č. 564/2001 Z. z. o verejnom ochrancovi práv v znení neskorších predpisov v znení neskorších predpisov.

² § 3 ods. 3 písm. c) zákona o verejnom ochrancovi práv.

³ § 22a ods. 1 zákona o verejnom ochrancovi práv.

Anonymizovanú správu z návštevy zariadenia (s výnimkou mien osôb poverených vedením zariadenia), ako aj stanovisko zariadenia k zisteniam verejný ochranca práv uverejní na webovej stránke Kancelárie verejného ochrancu práv.

01.2. PRIEBEH NÁVŠTEVY

Neohlásená návšteva Obvodného oddelenia Policajného zboru Želiezovce a Obvodného oddelenia Policajného zboru Kalná nad Hronom (ďalej len „OO PZ Želiezovce“ a „OO PZ Kalná nad Hronom“) sa uskutočnila dňa 2. apríla 2024 a Obvodného oddelenia Policajného zboru Levice (ďalej len „OO PZ Levice“) dňa 3. apríla 2024. Návštevy sa zúčastnil právnik Mgr. Daniel Arbet.

Po úvodnom rozhovore s riaditeľom OO PZ Želiezovce a službukonajúcim policajtom sa právnik NPM zameril na kontrolu materiálnych podmienok v určenom priestore a na používanie donucovacích prostriedkov. V určenom priestore sa v čase návštevy nenachádzali žiadne osoby. Právnik NPM si priamo na mieste vyžiadal prehľad osôb umiestnených v určenom priestore za posledných šesť mesiacov. Riaditeľ OO PZ Želiezovce v tejto súvislosti uviedol, že od vydania príkazu prezidenta Policajného zboru, teda od marca 2023, do určeného priestoru osoby neumiestňujú. Neskôr doplnil, že od roku 2020 nebol v určenom priestore umiestnený nikto. Pri kontrole hlásení o použití donucovacích prostriedkov a úradných záznamov o oprávnenosti a primeranosti použitia donucovacích prostriedkov sme však zistili, že minimálne v jednom prípade z februára 2023 bola osoba do určeného priestoru umiestnená.

Právnik NPM následne navštívil OO PZ Kalná nad Hronom, ktoré nedisponuje CPZ ani určeným priestorom. Po úvodnom rozhovore s riaditeľom a zástupkyňou OO PZ Kalná nad Hronom a prehliadke priestorov si tak vyžiadal úradné záznamy k použitiu donucovacích prostriedkov.

Právnik NPM napokon navštívil aj OO PZ Levice, kde absolvoval rozhovor s riaditeľom a prítomnou príslušníčkou. Následne sa zameril na používanie donucovacích prostriedkov a kontrolu materiálnych podmienok v určenom priestore, kde sa v čase návštevy nenachádzali žiadne osoby. Priamo na mieste si vyžiadal prehľad osôb umiestnených v určenom priestore za posledných šesť mesiacov, pričom riaditeľ OO PZ Levice uviedol, že určený priestor nikdy nevyužili.

Na všetkých troch policajných oddeleniach si právnik NPM prezrel úradné záznamy o predvedení osôb a hlásenia o použití donucovacích prostriedkov. Z prezretých podkladov vyplýva, že použitie donucovacích prostriedkov príslušníci náležite odôvodňujú aj uvedením konkrétnych skutkových okolností. Takýto postup hodnotíme pozitívne. Na tomto mieste by sme chceli oceniť poskytnutú súčinnosť aj ústretový prístup zo strany vedenia jednotlivých policajných oddelení.

01.3. PRÁVNA ÚPRAVA

Základná právna úprava práv a povinností osôb umiestnených v celách policajného zaistenia a materiálno-technických štandardov je obsiahnutá v zákone o Policajnom zbore.⁴ Na podzákonnej úrovni je to nariadenie Ministerstva vnútra Slovenskej republiky č. 92/2015 o celách policajného zaistenia v znení neskorších predpisov. Určené priestory upravuje rovnako zákon o Policajnom zbore, avšak materiálne podmienky týchto priestorov upravené nie sú na zákonnej ani podzákonnej úrovni. Na zabezpečenie jednotného postupu príslušníkov Policajného zboru pri aplikácii ustanovenia zákona o policajnom zbore týkajúceho sa určených priestorov vydal prezident Policajného zboru príkaz zo dňa 9.3.2023.

Pri posudzovaní podmienok v policajných celách a zaobchádzania s osobami zohľadňuje NPM aj medzinárodné štandardy a odporúčania. Ide najmä o všeobecné štandardy a správy z návštev Slovenskej republiky Európskeho výboru na zabránenie mučenia a neľudského či ponižujúceho zaobchádzania alebo trestania (ďalej len „Výbor CPT“) a judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva.

02 ZISTENIA

MATERIÁLNE PODMIENKY

OO PZ Želiezovce

OO PZ Želiezovce disponuje jedným určeným priestorom, ktorý je umiestnený na prízemí v blízkosti miestnosti pre stálu službu. Veľká časť určeného priestoru vrátane stola a dvoch stoličiek napevno pripevnených k podlahe je premaľovaná sýtou zelenou farbou, v dôsledku čoho priestor **pôsobí**, aj v dôsledku slabého osvetlenia, **stiesneným dojmom**. Prírodné svetlo do miestnosti preniká v obmedzenej miere cez malé okno, vedľa ktorého sa nachádza ventilácia. Vstene oproti oknu je za mrežou umiestnená svetelná jednotka, a tiež kamerový systém. Na požiadanie nám bolo umožnené pozrieť si kamerový záznam z určeného priestoru, pričom sme zistili, že kamerový systém nepokrýva celú miestnosť a jej značná časť sa na zábere nenachádza. Toto by mohlo predstavovať problém, napr. vtedy, keď by osobu nestrážil príslušník priamo pri mreži, ktorý by na ňu aj videl a jediný, kto by na osobu dohliadal, by bol policajt na stálej službe, ktorý by vychádzal len z toho, čo vidí na kamerovom zábere. V takomto prípade by sa mohlo stať, že nebude schopný rýchlo zareagovať, ak to bude potrebné.

V miestnosti bolo jedno lôžko s matracom a prikrývkou. **Nenachádzalo sa v nej však sanitárne zariadenie (WC) ani umývadlo**. Pozitívne však hodnotíme skutočnosť, že zaistené osoby majú možnosť využívať toaletu, ktorá je určená aj pre príslušníkov PZ. Tá je po rekonštrukcii, čistá a vo veľmi dobrom stave. Navyše je prispôbena aj na používanie **osobami so zdravotným znevýhodnením**.

Pri monitoringu určeného priestoru sme zistili, že **v ňom nie je systém na privolanie pomoci, tzv. hláska**. Ak by sa v blízkosti nenachádzal službukonajúci príslušník a zaistená osoba by potrebovala použiť toaletu alebo by chcela pohár vody, prípadne by potrebovala zavolať príslušníka kvôli zhoršenému zdravotnému stavu alebo z akéhokoľvek iného dôvodu, môže iba zakričať, búchať na mreže alebo mávať rukou na kameru. **Takýto postup považujeme nielen za nevhodný, ale aj rizikový**. Máme za to, že je potrebné prijať primerané kroky na zabezpečenie možnosti rýchleho kontaktu osôb umiestnených v určenom priestore s dozorným personálom. V opačnom prípade existuje aj podľa Výboru CPT značné riziko, že sa načas nezareaguje na rôzne incidenty.⁵

Počas návštevy sme tiež zistili, že **v určenom priestore sa nenachádzajú hodiny**. Osoby obmedzené na slobode, ktoré pri sebe nemajú osobné hodinky, resp. im boli pred umiestnením do určeného priestoru z bezpečnostných dôvodov odobraté, tak majú sťažnú orientáciu v čase - nemajú prehľad, koľko je hodín, a ako dlho už sú zaistení. Inštalovanie nástenných hodín priamo v určenom priestore, prípadne v priestore za mrežou tak, aby na nich osoby obmedzené na slobode mohli vidieť, považujeme za jednoduché a praktické riešenie tejto situácie.

OO PZ Kalná nad Hronom

Po príchode na miesto bolo zistené, že na policajnom oddelení sa nenachádza žiadny určený priestor. So zaistenými osobami sa robia len prvotné úkony v realizačných miestnostiach, medzitým čakajú na stoličkách na chodbe pri stálej službe a sú strážení príslušníkmi. Z rozhovoru s vedením OO PZ Kalná nad Hronom a z vyžiadaných úradných záznamov vyplýva, že na uvedenom policajnom oddelení nedochádza k neprimerane dlhému obmedzeniu osobnej slobody osôb a v prípade potreby sú zaistené osoby eskortované ďalej do Levíc. Tam zaistené osoby prípadne umiestňujú do určeného priestoru alebo do CPZ.

Policajné oddelenie v Kalnej nad Hronom sa nachádza v staršej budove, ktorej priestory si vyžadujú rekonštrukciu. Toaleta, ktorú využívajú príslušníci a v prípade potreby aj zaistené osoby, je v zanedbanom stave **s hrdzavým potrubím a plesňami**. Z rozhovoru s riaditeľom vyplynulo, že do r. 2018 sa na policajnom oddelení využívali madlá, v nadväznosti na odporúčania Výboru CPT po návšteve Slovenskej republiky ich však odstránili, čo potvrdzujú diery v stenách na chodbe.

OO PZ Levice

OO PZ Levice sídli v zrekonštruovanej budove, ktorá pôsobila zvonku aj zvnútra dobrým dojmom. Policajné oddelenie disponuje jedným určeným priestorom, ktorý je umiestnený na prízemí budovy hneď vedľa miestnosti pre stálu službu. Riaditeľ OO PZ Levice v rozhovore uviedol, že ho nikdy nevyužili. Určený priestor bol pomerne presvetlený, nakoľko hneď za mrežami je situovaných niekoľko väčších okien. Miestnosť je vybavená jednoducho. Nachádza sa v nej lavička napevno pripevnená k podlahe, umývadlo s tečúcou vodou a svetelné jednotky. Kamerový systém je umiestnený za mrežou. Vzhľadom na úspornosť vybavenia pôsobí určený priestor priestranne. Do miestnosti sa dá vojsť z dvoch strán, a to cez mreže alebo z dverí, ktoré sa nachádzajú oproti.

V určenom priestore **nie je lôžko, sanitárne zariadenie (WC), systém na privolanie pomoci, tzv. hláska ani hodiny**. Vo vzťahu k absentujúcemu systému na privolanie pomoci a hodinám platí to isté, čo sme uviedli pri OO PZ Želiezovce. **Vzhľadom na nedostatočnú vybavenosť, predovšetkým chýbajúce lôžko a sanitárne zariadenie (WC), nie je možné určený priestor na OO PZ Levice označiť za vhodný na dlhodobé umiestnenie zaistených osôb.** Umiestnenie zaistených osôb v určenom priestore na niekoľko hodín alebo v noci by v závislosti od konkrétnych ďalších okolností mohlo dosiahnuť intenzitu porušenia zákazu mučenia alebo neľudského alebo ponižujúceho zaobchádzania alebo trestania.

03 ODPORÚČANIA

Obvodné oddelenie Policajného zboru Želiezovce

do 3 mesiacov	<ul style="list-style-type: none">• Zabezpečiť v určenom priestore systém na privolanie príslušníkov.• Nastaviť kamerový systém tak, aby pokrýval celý určený priestor, prípadne zabezpečiť nový kamerový systém.• Inštalovať nástenné hodiny.• Určený priestor vymalovať bielou alebo inou svetlou farbou.
priebežne	<ul style="list-style-type: none">• Umiestňovať osoby obmedzené na slobode primárne do cieľ policajného zaistenia, osobitne v prípadoch, ak má obmedzenie osobnej slobody trvať viac hodín alebo počas noci.

Obvodné oddelenie Policajného zboru Levice

do 3 mesiacov	<ul style="list-style-type: none">• Zabezpečiť v určenom priestore systém na privolanie príslušníkov.• Inštalovať nástenné hodiny.
priebežne	<ul style="list-style-type: none">• Umiestňovať osoby obmedzené na slobode primárne do cieľ policajného zaistenia, osobitne v prípadoch, ak má obmedzenie osobnej slobody trvať viac hodín alebo počas noci.

